

JEGYZET

- (1) Réger Z.: A lovári-magyar kétnyelvű cigánygyermek nyelvi problémái az iskoláskor elején. Nyelvtudományi Közlemények, 1974 (76), 1-2, 229-255.
- (2) Az ilyen környezetben felnövő gyermekek nyelvi „nevelődéséről” ld. Réger, 1987, 1990.
- (3) Heath, S.B.: Ways with words: Language, life and work in communities and classrooms. Cambridge, 1983, Cambridge University Press
- (4) Bernstein, B.: Nyelvi szocializáció és oktathatóság. In: Pap M. -Szépe Gy.: Társadalom és nyelv. 1975, Gondolat, 393-431.
- (5) Pap M.-Pléh Cs.: A szociális helyzet és a beszéd összefüggései az iskoláskor kezdetén. Valóság, 2, 52-58.
- (6) Ebből a szempontból fontos lenne, hogy a születő cigány írásbeliség jobban figyelembe vegye a célzott olvasók igényeit. Számos adat van ugyanis arra, hogy a jelenleg széles körben alkalmazott (egyébként a Cigányok Világszövetsége által ajánlott) angol alapú helyesírás az alacsonyan iskolázott, gyengén olvasó cigányok számára legyőzhetetlen akadályt jelent a cigány nyelvi szövegek elolvasásában. (Erről közelebbről ld. Réger, 1988.)

RÉGER ZITA

Három név, egy tanév

A Kalyi Jag Roma Nemzetiségi Szakiskola története

Varga Gusztáv, a Kalyi Jag együttes vezetője régóta álmodott egy roma iskoláról. A 80-as évek végétől egyre többen, köztük e sorok írói is segítettünk, hogy az álom valóra válhasson, mivel egyetértettünk az iskola alapgondolatával.

Az „álmot” a Kalyi Jag Roma (Középalapozó) Szakiskola első képzési programjában így fogalmaztuk meg:

„A képzés szükségességéről:

Magyarországon a felmérések szerint a lakosság 12%-a nemzetiségi lakos és ennek 6%-a cigány nemzetiségű. Az oktatási rendszerben nyolc nemzeti nyelvet oktatnak: mint: német, román, szerbhorvát, szlovák, szlovén, görög, héber. A cigányság mindaddig egyáltalán nem részesült az állami elismerésnek ebben a formájában. Az egyes etnikai csoportok az eddiginél jobban akarják érvényesíteni az oktatáshoz fűződő jogukat, így az oktatásügynek szembe kell néznie azzal a kihívással is, amelyet az elmúlt években láthatóan öntudatra ébredő cigányság jelent. A humán és az ésszerűség egyformán amellett szól, hogy mindent megtegyünk az ország cigány népességének felemelkedéséért. Sokan vallják azt a nézetet, hogy a legeredményesebben maguk a cigányok segíthetnek egymáson, ha kialakul saját értelmiségük, melyben ez a képzés is segíteni kíván.

A képzés célja:

- alapfokú ismeretek elsajátíttatása, az általános iskola 8. osztályát befejezett 14-25 éves fiatalok számára, akik állami középfokú oktatásban nem vesznek részt, illetve szakképtelenek;
- az identitástudat megőrzése, a hovatartozás (az őshaza, India kultúrája, a táncművészet, a cigány nyelv, a cigány néprajzi ismeretek) tudatos vállalása mellett a tanulókat megismertetni a 20. század végi Európa (s így Magyarország) értékeivel (az egyetemes történelem, a magyar nyelv és irodalom, a természettudományos ismeretek, az angol nyelv tanításával).

– az iskola célja egyben az is, hogy a diákok gondolkozásmódját kinyissa a korszerű ismeretek (a számítógépes ismeretek, a gazdasági és vállalkozási ismeretek) irányában is.”

A gyönyörű szép álmom a hétköznapiakban apró, kínkeserves gyötrelmeken keresztül, időnként célt tévesztve, irányt váltva mégis talán az eredeti elképzelésekhez hűen valósult meg. E nehéz vajúadásokat mi sem szemlélteti jobban, mint a név eddigi háromszori megváltoztatása, amit az iskola vezetői és szervezői nem önszántukból tettek. E megvalósulás gyötrelmes útját próbáltuk érzelemmentesen időbeli sorrendbe szedni.. Az utóbbi hetek sikertelenségei azonban e sorok íróit is megdöbbenítették, nevezetesen, hogy egy cigány kisebbségi önkormányzat nem akarja a cigány iskolát. E keserű sorok előre bocsátása után kérem olvassák el egy magyarországi cigány iskolaügy hányattatásának történetét a 90-es években.

1992. szeptember: A Kalyi Jag Roma Művészeti Egyesület a szeptember 22-i közgyűlésén azt a határozatot hozza, hogy az általános iskola 8. osztályát befejezett roma fiatalok számára speciális szakiskolát hoz létre, melynek célja az identitástudat megőrzése és a roma kultúrhagyományok ápolása mellett – állami közoktatási feladatokat ellátva – az alapvető értékeket képviselő értelmiség képzése. A kinevezett ügyvezető igazgató felkérte a tantestület tagjait az iskola képzési programjának kidolgozására.

1992. december: Elkészült az iskola képzési programja Vargáné Kamondi Ágnes, Varga Gusztáv, Vadasi Béláné, Tennantné Péchy Agnes, Pálffy György közreműködésével.

1993. január: Az iskola fenntartására a Kalyi Jag Roma Művészeti Egyesület (non-profit szervezet lévén) szponzorokat, támogatókat keresett. Az egyesület elnöke Varga Gusztáv az iskola képzési programját annak engedélyezése végett megküldte a Művelődési és Közoktatási Minisztériumnak és a megfelelő szakminisztériumok vezetőinek, a Budapest Főváros Önkormányzata Főpolgármesteri Hivatalának, valamint különböző bankoknak és alapítványoknak kérve kezdeményezésünk erkölcsi és anyagi támogatását.

1993. február: Az állami és szakminisztériumi vezetők kezdeményezésünket fontosnak tartják, a Roma Speciális Szakiskola létrehozásával és az iskola nemes célkitűzésével egyetértenek. Támogatóink között van *Göncz Árpád* a Magyar Köztársaság elnöke és *Benedek András* a Munkaügyi Minisztérium helyettes államtitkára.

1993. március: A Művelődési és Közoktatási Minisztérium Tanügyigazgatási Főosztályának vezetője *Szűcs Miklós* engedélyezi a Kalyi Jag Roma Speciális Szakiskola számára egyedi alkalmazás céljából a középiskolára előkészítő 2 éves speciális szakiskolai programot. Az engedély 1993 szeptember 1-jével kezdődően határozatlan időre szól.

A minisztérium Önálló Etnikai és Kisebbségi Főosztálya az oktatásra és közművelődésre szánt alapból 250 000 Ft támogatást nyújt felszerelésre és tankönyvek vásárlására.

Anyagunk eljut a Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal főosztályvezetőjéhez *Bogdán Bélához* is, aki a kormányzat és a hivatal nevében örömmel üdvözlí a magyarországi cigányság felemelkedését elősegítő iskolaalapítási szándékunkat, és javasolja a hivatal kezelésében lévő alapítványhoz benyújtott pályázatunk támogatását.

1993. április: Művészeti és Szabadművelődési Alapítványtól a 0. évfolyam beindításához pályázaton 700 000 Ft-ot nyertünk és ez az összeg 1994. márciusától előkészítő és felzárkóztató foglalkozásokon kerül felhasználásra.

1993. május: Az iskola működési engedélyének megszerzéséhez egyre szükségesebbé válik az iskola helyének megtalálása. Eleinte, bízva a fővárosi és a kerületi önkormányzatokban bízva igyekszünk 2 vagy 3 tantermet szerezni, ahol az oktatás 1993 novemberében, az előkészítő és felzárkóztató délutáni képzéssel megindulhat. Budapest Főváros Önkormányzata Főpolgármesteri Hivatalában felvesszük a kapcsolatot Honti Máriával, az Oktatási ügyosztály vezetőhelyettesével. A vezetőasszony levélben közli, hogy a Fővárosi Közgyűlés elé terjeszti a szakiskola ügyét ha:

1. a roma speciális szakiskola képzési programját a Fővárosi Pedagógiai Intézet megfelelőnek találja.

2. az iskola pénzügyi megalapozottságát a Főpolgármesteri Hivatal költségvetési ügyosztálya szakmailag pozitívan véleményezi.

1993. június: A Fővárosi Pedagógiai Intézet részéről *Dr. Szebenyi Péter* többek között a következőket állapítja meg a képzési programról: „... A kidolgozott tervezet, néhány vitatható gondolata ellenére, korszerű pedagógiai elveket tükröz. Fő törekvése a szemé-

lyiségformálás és a képességfejlesztés. Ugyanakkor nem hanyagolja el a praktikus célkitűzéseket sem: a tanulókat vagy a közvetlen szakma megszerzésében vagy a továbbtanulásban igyekszik segíteni...". Végső összegezőképpen azt írja a tervezetről: „... kultúrált, színvonalas tervezet a Kalyi Jag Szakiskoláé, támogatását javasoljuk.”

1993. július: A Fővárosi Pedagógiai Intézettel párhuzamosan felkéri Dr. Kotschy Andrásné egyetemi adjunktust az ELTE BTK. Pedagógiai Tanszékéről a szakiskola programjának szakmai véleményezésére. a következőket állapítja meg: „... A magas szintű szakmai tudással és igényességgel kidolgozott, részletes program biztosítékot jelenthet a tervek megvalósítására. Várható, hogy az iskola iránti társadalmi érdeklődés eredményeként az első kísérleti szakasz után szükség lesz testvér-iskolák létrehozására, illetve a Kalyi Jag Roma Speciális Szakiskola 4 és 1/2 évesre bővítése. Így segíti majd egyre nagyobb mértékben cigány ifjúságunk számára a sikeres társadalmi beilleszkedést, egy szélesebb cigány értelmiség létrejöttét, mely nemcsak egyéni és cigány érdek, hanem osztálytársadalmi is ugyanakkor.”

1993. november: Varga Gusztáv a Kalyi Jag Roma Művészeti Egyesület elnöke megkéri a VII. kerület jegyzőjétől a működési engedélyt a Budapest, VII. kerület, Almássy u. 3. szám alatti szuterén helyiségre, mint oktató kabinetre.

1993. december: Az ÁNTSZ véleményezi az oktató bázist: „... a belső terű helyiségek hatásos, OSZ szerinti szellőzését meg kell oldani, (WC, kézmosó, számítógépes terem, irattár).

1994. január: Újabb kérelem a VII. kerületi Polgármesteri Hivatalhoz a működési engedélyért, mert a Kalyi Jag Roma Speciális Szakiskola előkészítő és felzárkóztató foglalkozást szeretne elindítani délutánonként.

Mivel a VII. kerület hajthatatlannak tűnik, ezért a Fővárosi Közgyűlés Kisebbségi Emberi Jogi és Vallásügyi Bizottsága elé kerül a szakiskola koncepciójának ügye. A bizottság felkéri Budapest Főváros Főpolgármesteri Hivatal Oktatásügyi Osztályát a véleményezésre. Egyértelmű állásfoglalás helyett Honti Mária a következőket írja:

„... – Kérdéses, hogy milyen jogi személy az intézmény fenntartója?...”

„... – A Művelődési és Közoktatási Minisztérium a speciális szakiskola programját egyedi megoldásként adta és mivel az iskola nem kezdte meg működését, ennek hatálya elveszett.” Sőt utalás is történik egy néhány nappal azelőtt megjelent törvényhez való igazodáshoz: 7/1993 (XII.30.) MKM rendelet.

„... – Az iskola alapító okirata hiányzik...”

„... az iskola szervezők a két oktatási törvény közötti átmeneti időszakban kapcsolódjanak a Nemzeti Szakképzési Intézet által kínált, államilag elismert és jóváhagyott speciális szakiskolai programokhoz.”

1994. február: Közoktatás megállapodás kérése a VII. kerulettől.

1994. március: Az iskola alapító okiratának elkészítése. Az előkészítő és felzárkóztató délutáni foglalkozás megindul, az alábbi tantárgyakkal és tanulói létszámokkal

1. Számítógép kezelői (alapfokú képzést nyújtó tanfolyam) – heti 4 óra 12 fő
2. Felzárkóztatás matematikából és fizikából – heti 2 óra 8 fő
3. Cigány nyelv – heti 2 óra 6 fő

1994. június: Mivel az Almássy utca 3. szám alatti oktató kabinet ügyében sem a VII. kerülettel sem a Fővárossal történő egyeztetések nem vezetnek eredményre, az egyesület bérleti szerződést köt a VI. kerületi Felsőerdősor u. 16-18. szám alatti magánlakásra.

1994. július: A Budapest Főváros Főpolgármesteri Hivatal Igazgatási és Hatósági ügyosztálya hozzájárul, hogy a VI. kerület Felsőerdősor 16-18. I. emelet 13. számú lakás oktató helyiséggé változzon. Kérelem a VI. kerületi Únkormányzathoz működési engedélyért.

Az iskola fontosságát figyelembevéve a SOROS Roma Alapítvány az iskola beindításához 14 millió forint támogatással járul hozzá, mely összeg az iskola egyéves költségvetését százszázalékosan fedezi. Ezért mondhatjuk, hogy szinte történelmi esemény nemcsak az iskola, hanem a cigányság számára is, hiszen a kultusz tárca és a SOROS Alapítvány támogatása közötti különbség tolmácsolja a cigánysághoz való negatív és pozitív hozzáállást.

1994. augusztus: Lukácsy Gábor, a VI. kerületi Oktatási Igazgatóság vezetője a működési engedélyt megadja. A határozat a következőket tartalmazza: „... A szakiskola fenntartója a Kalyi Jag Roma Művészeti Egyesület (székhelye: Budapest, VII. kerület, Barcsay u. 11., képviselője Varga Gusztáv). A szakiskola önállóan gazdálkodó jogi személy, felelős vezetője az igazgató.

A szakiskola alaptevékenysége: a Művelődési és Közoktatási Minisztérium által 44843/93. IX. sz. határozatban engedélyezett speciális szakiskolai program szerinti alapfokú nevelés és oktatás, illetve szakképzés az 1993. évi LXXIX tv. 25. §-a szerinti 9-10. és I. évfolyamon. A jelen engedély alapján oktatható szakmák:

Számítógépkezelő (OKJ 47-1-3139/13-9-0-03) Szórakoztató zenész (OKJ 88-2-3724/15-2-0-05)

A szakiskola a Közoktatási és a Szakképzési Törvény és az ágazati jogszabályokban foglaltak betartásával működik.

Az ÁNTSZ ugyanakkor felszólító levelet küld arra vonatkozóan, hogy kérjük az OSZ és a BVSZ előírásai alóli mentességet, egyúttal kéri a bérleményben tervezett átalakítások terveit.

1994. szeptember 9.: Nagy nap ez az iskola életében! A Terézvárosi Önkormányzat polgármestere *Dr. Seiler Tibor* ünnepélyes keretek között megnyitja első tanévünket. Ünnepi beszédet mond: *Tabajdi Csaba* politikai államtitkár. A nagy nap sikerét emelik a kormány képviselőinek üdvözlő sorai:

„... A Kalyi Jag Roma Nemzetiségi Szakiskola megalakulása több szempontból is nemcsak üdvözlendő: hiszen azon diákok nevelését – oktatását vállalja fel, akik többszörösen hátrányos helyzetükből kiemelkedni kívánnak, s gyarapítják majd a cigányság értelmiségi rétegét. Külön kiemelésre méltónak tartom, hogy a Szakiskola nemcsak szakmai ismeretek elsajátítását biztosítja tanulói számára – ez sem lenne csekély feladat – de lehetőséget nyújt tanulóinak ahhoz is, hogy a sokszínű cigány kultúra elemeivel foglalkozhassanak, a cigányság értékei megismerhetővé, megélhetővé váljanak számukra...”. (Dr. Fodor Gábor Művelődési és Közoktatási miniszter)

„... Nagyszerű dolog indul el a mai nappal. Szívből örülök összefogásoknak, az okosan összeválogatott tantárgyaknak, s a nevelőtestületbe felkért tanárok névsorának. Az értelmiségivé lett cigányok akkor teszik a legtöbbet népükért, ha a gyermekek oktatását, nevelését vállalják. A legfontosabb azt megérteni, hogy a képzettség szabadságot ad. Köszönöm, hogy vállalják ezt a feladatot.”. (Göncz Árpád a Magyar Köztársaság elnöke)

Ugyancsak levélben üdvözlí az iskola megalakulását *Horn Gyula* miniszterelnök úr, *Dr. Kovács Pál* Népjóléti miniszter, valamint *Radó Péter* a Művelődési és Közoktatási Minisztérium Etnikai és Nemzeti Kisebbségi Főosztály vezetője.

1994. szeptember 12-étől 29 tanulóval, a heti 34 órában megkezdődik a tanítás a Kalyi Jag Roma Nemzetiségi Szakiskolában.

1994. október: Az ÁNTSZ felszólító levelére megterveztetjük a Felsőerdősor 16-18. sz. alatti bérleményünk átalakítását, ám ehhez a tulajdonos nem járul hozzá. Az iskola jogi helyzete ezért továbbra is bizonytalan. Az iskola egyéves fenntartására a SOROS Roma Alapítvány anyagi támogatást nyújt, ám kiköti, hogy a támogatás nem fordítható ingatlan vásárlására.

1994. november: Az oktató-nevelő munka mellett legtöbb energiánkat az iskola megfelelő ideiglenes, vagy végleges helyének megtalálására fordítjuk, hiszen az ÁNTSZ a működési engedélyünk visszavonását kezdeményezi, ami az iskola bezárását jelentené. A megfelelő hely megtalálására irányuló kísérleteink egyelőre semmilyen eredményre nem vezetnek.

1994. december: Az iskola az Almássy téri Szabadidő Központban karácsonyi ünnepélyt rendez, ahova a szülőket és hozzátartozókat is meghívjuk. A műsorban cigány és magyar nyelvű irodalmi művek; dalok és táncok szerepelnek. Körülményeinkhez és kilátásainkhoz képest az évet megnyugodva zárjuk.

1995. január: Iskolánk felvételi tájékoztatóját megküldjük a főváros általános iskoláinak, ezzel megindul az új tanévre a tanulók beiskolázása.

tantárgy	heti óraszám	tanító tanár
cigány nyelv	4 óra	Choli Daróczi József
cigány irodalom	1 óra	Choli Daróczi József
cigány történelem	1 óra	Choli Daróczi József
cigány néprajz	2 óra	Bódi Zsuzsa
magyar irodalom	2 óra	Vargáné Kamondi Ágnes
magyar nyelv	2 óra	Vargáné Kamondi Ágnes
magyar történelem	2 óra	Vargáné Kamondi Ágnes
matematika	3 óra	Pálffy György
kémia	1 óra	Kövesdi Ákos
Biológia	1 óra	Faragó Anikó
angol nyelv	4 óra	Keller Erika
számítástechnika	4 óra	Vadasi Béláné
viselkedéstan	1 óra	Simonné Nagy Erzsébet
irodalmi színpad	2 óra	Kovács Béla, Nagy Gusztáv
tánc	2 óra	Rostás Rudolf
testnevelés (úszás)	1 óra	Rostás Rudolf
osztályfőnöki	1 óra	Vargáné Kamondi Ágnes

1. táblázat
Az 1994/95-ös tanév tantárgyfelosztása

1995. február: Félévi bizonyítvány osztása. Tanulmányi eredményük alapján a tanulók nagy része a Cigány Szociális és Művelődési Módszertani Központ által megpályázott Soros-ösztöndíj támogatásában részesül.

1995. március: A Cigány Szociális és Művelődési Módszertani Központhoz pályázatot nyújtunk be cigány hagyományőrző nyári tábor helyének és költségeinek elnyerésére, valamint kérvényezzük a VI. ker. Felsőerdősor u. 6. szám alatti ingatlan bérleti jogát a Terézvárosi Önkormányzattól.

1995. április: Fáradozásainkat, melyek az iskola megfelelő elhelyezésére irányultak végre siker koronázza. A VI. kerületi Terézvárosi Önkormányzat bérbe adja az iskola részére a VI. ker. Felsőerdősor u. 6. szám alatti 138 négyzetméteres önkormányzati tulajdonban lévő helyiségcsoportot 1998 június 30-ig.

Mivel a szóban forgó helyiségek akkori állapotukban iskola céljára nem alkalmasak, újból megkezdődik a tervezési, engedélyeztetési, átalakítási munkálatok láncolata. Az iskolai élet gondjai mellett ennek ügyintézése újabb erőfeszítéseket kíván az iskola szervezőitől és vezetőitől valamint súlyos anyagi terheket ró az iskola költségvetésére. A hónap végén a szakhatósági engedélyek alapján elkezdhetjük az átalakítási munkálatokat.

1995. május: a hónap tanulóinknak az év végi vizsgákra való felkészítésével és a cigány hagyományőrző nyári tábor programjának kidolgozásával telik el.

1995. június: Hosszas előmunkálatok után végső formába öntjük a Kalyi Jag Roma Nemzetiségi Szakiskola távlati fejlesztési tervét arra az esetre, ha megfelelő nagyságú iskolaépülethez jutnánk. E tervet megküldjük Radó Péternek, az MKM Kisebbségi Főosztály vezetőjének, akinek főosztályától ekkorra egymillió forintos támogatást nyerünk el.

Részlet a fejlesztési elképzelésekből (2. táblázat)

Tervezett osztályonkénti tanuló létszám 30 fő. Az iskola tanulói létszáma 1997/98 -ban 300 fő.

1995. június 8-án: Gyügyi Ödön Kossuth Klubbeli kiállításának megnyitóján tanulóink nagy sikerrel adják elő *Bari Károly* „Tűzpiros kígyócska” című műve alapján készült színjátékot cigány nyelven.

Az előadást a MTV Nemzetiségi Osztálya rögzíti, amit majd az MTV sugároz.

Tanév	Alap-középfokú képzés		(O.évf.*)	Felső-középfokú képzés			
	7.oszt.	8.oszt.		9.oszt.	10. oszt.	I. évf.	II.évf.
				(szakképzés)**			
				(gimnáziumi vagy szakközépiskolai képzés)***			
95/96	—	—	(2)	2	1	—	—
96/97	1	—	(1)	2	2	1	—
97/98	1	1	(1)	2	2	2	1

(*) A más iskolából érkező cigány tanulók előkészítése és felzárkóztatása.
(**) Szakiránytól függően 1 vagy 2 éves szakképzés.
(***) Cél : érettségi vizsga.

2. táblázat
Az osztályok számának alakulása

1995. június 19-én és 21-én: Tanulóink az első év anyagából szóbeli vizsgát tesznek.
1995. június 20-án: az új első évesek beiratkozása.
1995. június 21-én: tanévzáró ünnepély.
1995. június 26-tól – július 5-ig: Cigány hagyományőrző tábor Balatonszemesen, ahol az iskola harminc volt első éves ill. leendő tanulója vesz részt.
A cigány hagyományok bemutatása: vályogkemence építése, eredeti cigány mesék előadása, kosárfonás, kártyavetés és jóslás, cigány képzőművészeti előadások, cigány irodalmi est, cigány táncház, cigány lóvásárlás bemutatása mellett kirándulások, vetélkedők és sportrendezvények szerepelnek a tábor programjában. A tábor hangulatát szintén az MTV Nemzetiségi Osztálya rögzíti és sugározza majd.
1995. július: Folyik a VI. ker. Felsőerdősor 6. szám alatti bérleményünk átépítése, és a hatósági engedélyek beszerzése a használatbavételi engedélyhez és a működési engedélyhez.
1995. augusztus: A VI. kerületi Terézvárosi Polgármesteri Hivatal megadja számunkra a használatba vételi engedélyt a VI. ker. Felsőerdősor 6. szám helyiségre, majd Lukácsy Gábor igazgatóság vezető jogerősen megadja a Kalyi Jag Roma Nemzetiségi Szakiskola működési engedélyét.
Az MKM Etnikai és Nemzeti Kisebbségi Főosztályától elnyert egymillió forint felhasználásával végre iskolához illően berendezkedünk.
1995. szeptember: Elkezdődik a második tanév az iskolában 21 másodéves és 26 elsőéves tanulóval.
Az előző évben szereplő tantárgyak mellett földrajz, fizika, vállalkozási ismeretek és zene elmélet is szerepel az iskola tantárgyfelosztásában.
Sajnos megpróbáltatásaink nem érnek véget. Az iskola a közoktatási megállapodás megkötését kéri a Terézvárosi Önkormányzattól. Az ügy támogatására a kerületi Cigány Kisebbségi Önkormányzatot keresi fel. A kerületi Cigány Kisebbségi Önkormányzat kétszeri meghallgatásunk és háromszori szavazás után is el áll attól, hogy a közoktatási megállapodás előterjesztője legyen.
1995. október: A Terézvárosi Önkormányzat Kulturális Bizottsága ülésén Antal János elnök támogatásáról biztosítja ügyünket, ha a kerületi Cigány Kisebbségi Önkormányzat olyan határozatot hoz, hogy nincs kifogása közoktatási megállapodás megkötése ellen.
1995. október 19-én: A kerületi Cigány Kisebbségi Önkormányzat három-egy szavazat arányban elhatárolódik a Kalyi Jag Roma Nemzetiségi Szakiskola ügyétől.
Az ülésen, ahol az iskola igazgatója is jelen van, szóbeli indoklásként a következő hangzik el Farkas Istvántól: „A jelenlegi cigány politikában nem megengedett, hogy cigány gyerekeket a többiektől elkülönítve (gettósítva) tanítsanak, mert nem ez a cigányság felemelkedésének útja.” Sőt, felszólítja az önkormányzati képviselőtársait, hogy tiltakozásukat fejezzék ki, és tagadjanak meg minden támogatást a Kalyi Jag Roma Nemzetiségi Szakiskolától.

Az iskola vezetői, szervezői, tanárai és támogatói úgy érezték és érzik, hogy a cigányság felemelkedése az identitástudat megőrzése mellett, a cigány hagyományok megmutatásával és ápolásával valósulhat meg. Iskolánk célja éppen a saját cigány értelmiség kiművelését igyekszik elősegíteni programjával, s reméli, hogy: „... az értelmiségivé lett cigányok, akkor teszik a legtöbbet népükért, ha a gyermekek oktatását, nevelését vállalják ...”. (ld. Göncz Árpádnak iskolai tanévnnyitóra küldött üdvözlő sorait.)

Reméljük, hogy hitünk valóra válik. A kérdés azonban egyenlőre megválaszolatlan: vajon hogyan tovább és ha kell, kinek kell egy roma nemzetiségi szakiskola?

VADASI BÉLÁNÉ – PÁLFY GYÖRGY – VARGA GUSZTÁV